

נמשך בן ובת ברוחניות ובגשמיות כנ"ל, במילא איז דאך פאראן שם הוי"ו, ווארום אב ואם איז י-ה און בן ובת איז ו-ה, במילא איז מצד השמחה שבאדר נעשה הגילוי דשם הוי"ו, דערפאר קומט מען צו יצי"מ שבחודש ניסן.

וזהו ג"כ ענין זכירת עמלק שבחודש אדר, ווארום דער ענין פון עמלק איז כי יר על כס י-ה, אז ער איז מעלים עס זאל ניט נמשך ווערן פון י-ה קיין ו-ה, משא"כ דורך די שמחה שבחודש אדר איז מען ממשיך בן ובת, היינו ההמשכה מי-ה לו-ה, שהוא היפך דעמלק, און מען פועל'ט די גאולה העתידה, אז מען גייט ארויס פון אלע מצרים דורך משיח'ן והוא יוליכנו קוממ-יות לארצנו.

ו. עס שטייט אין מדרש תנחומא ישן און בריינגט זיך אין פירש"י בהתחלת התורה. אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכס. ומה טעם פתח בבראשית. וואס דער פשט אין דעם איז, וויבאלד אז תורה איז ניט קיין סיפור דברים בעלמא נאר תורה מלשון הוראה, במילא איז מה טעם פתח בבראשית, ער האט געדארפט אנהייבן מיט החודש הזה לכס, וואס דאס איז די ערשטע מצוה פון תורה.

הגם אז די ערשטע מצוה איז פרו ורבו, ווי מען האט דער-מאנט פריער, אמנם הכוונה בזה הוא, די ערשטע מצוה וואס אידן זיינען נצטווה געווארן דורך משה רבינו וואס ער איז געווען דער מקבל התורה. ווארום אויך די מצות שנצטוו קודם, איז ניט דאס איז עיקר ציווים, נאר מיר טועהן עס צוליב דעם וואס מען האט עס געגעבן דורך משה'ן, מערניט וואס מען לערנט אפ דער-פון כמה פרטים, אבער בעיקרס איז דאס וויילע נצטווינו ע"י משה רבינו, און די ערשטע מצוה שנצטווינו ע"י משה, איז החודש הזה לכס.

וצריך להבין פארוואס טאקע איז די ערשטע מצוה שנצטוו-וינו ע"י משה איז החודש הזה לכס? אין תורה איז דאך ניטא קיין ענין וואס ס'איז בהזדמנות ובאקראי בעלמא נאר אלע ענינים איז בהשגחה פרטית, דארף מען פארשטיין פארוואס איז די ערשטע מצוה החודש הזה לכס?

דלכאורה איז די ערשטע מצוה האט געדארפט זיין אנכי הוי"ו אלוקיך, וואס דאס איז קב"ע מלכות שמים, איז דאס האט געדארפט זיין די ערשטע מצוה. ווארום קבלת עול איז דאך די התחלת ויסוד כל המצות כמאמר קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי,

וואס דערפאר איז דאך אנכי דער ערשטער דיבור פון די עשה"ד וואס זיי זיינען כללות התורה כולה, האט דאך געדארפט זיין אז אנכי זאל זיין די ערשטע מצוה פון דער תורה, און פארוואס איז די ערשטע מצוה החודש הזה לכם?

ויובן זה עפ"י הידוע אז דער תכלית פון תומ"צ איז אז דורך די עבודה דתומ"צ וועט מען מאכן א דירה לו ית' בתחתונים. וואס דאס איז דער תכלית בריאת העולמות כדאיתא במדרש ע"פ שוקיו עמודי שש שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראתו און ער איז מסיים במדרש שם, דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים.

ופירוש ענין דירה איז עד"מ בדירת מלך בו"ד אז אין דער דירה געפינט ער זיך בכל עצמותו ומהותו, כמו"כ הו"ע דירה בתחתונים, שיהי' המשכת העצמות למטה. וואס מצד בריאת העולמות איז בעשרה מאמרות נברא העולם שהוא דיבור והארה בלבד, אמנם התכלית הוא שיהי' דירה, היינו המשכת העצמות.

ועשיית הדירה הוא ע"י התומ"צ. און קיום התומ"צ איז ע"י קבלת עול מלכות שמים. אמנם צוליב וואס איז דער גאנצער ענין, איז דאך דאס צוליב עס זאל זיין א דירה, נמצא אז דער ענין הדירה דאס איז די התחלה, וואס צוליב דעם איז די עבודה דקב"ע וקיום כל התומ"צ.

און דערפאר איז די ערשטע מצוה אין תורה איז החודש הזה לכם ווארום אין החודש הזה לכם איז מרומז דער ענין פון דירה בתחתונים כדלהלן, דערפאר איז דאס די ערשטע זאך און ניט אנכי ה"א, ווארום הגם אז אנכי ה"א איז קבלת עול וואס דאס איז התחלת כל המצות, אבער די התחלה פון דעם גופא איז דירה בתחתונים, וואס דאס איז דער תכלית הכוונה, במילא איז דאס דער התחלת כל ההתחלות וסיבת כל הסיבות ועילת כל העילות, דערפאר איז די ערשטע מצוה פון תורה החודש הזה לכם.

ווארום דער ענין התורה איז כמ"ש הוי' קנני ראשית דרכו ואסתכל באורייתא וברא עלמא, אז אין תורה איז דא די כוונה ותכלית כל הבריאה, וואס דאס איז דירה בתחתונים, דערפאר איז דער אנהייב פון תורה החודש הזה לכם.

דער רמז פון דירה בתחתונים אין די ווערטער החודש הזה לכם - איז:

מבואר בלקו"ת אז החודש איז מלשון חידוש כמ"ש ויקח את חודש אשתו שנתחדשה הלכה, און וואס איז דער חידוש אז עס ווערט המשכת העצמות. דמצד התהוות הרי זה רק הארה בלבד, און

הנחה בלתי מוגה

אויף דעם איז דער חידוש וואס מען האט געגעבן "לכם", אז נשמות ישראל קענען אויפטאן ע"י עבודתם המשכת העצמות למטה אין עולם הזה התחתון, און פון אים זאלן מקבל זיין אלע עו-למות העליונים.

און דערמיט וואס דער אויבערשטער האט געזאגט די ווערטער החודש הזה לכם, דאס אליין איז א נתינת כח, ווארום מחשבתו ובפרט דיבורו של הקב"ה חשיב מעשה, במילא איז די ווערטער וואס ער האט געזאגט החודש הזה לכם איז א נתינת כח צו אלע אידן - וואס מחשבתם של ישראל קדמה לכל דבר ובמי נמלך בנשמותיהם של צדיקים און ועמך כולם צדיקים, האט דאך יעדער איינער דעם כח, איז מיט די ווערטער החודש הזה לכם האט מען אויפגעטאן אז מען זאל דאס ממשיך זיין בפועל ובגילוי - אז אידן זאלן אויפטאן דעם חידוש פון המשכת העצמות.

און וויבאלד אז די פרשה איז געזאגט געווארן בשעת אידן זיינען נאך געווען אין גלות מצרים, איז דאס א נתינת כח על כל המקומות ועל כל הזמנים אויך אויף זמן הגלות, אז פריער זאל מען מאכן א דירה אין זמן הגלות און דערנאך וועט מען דורך דעם פועל'ן דעם ארויסגיין פון גלות מצרים אין ארץ טובה ורחבה.

ז. (כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן קודם דא"ח ואמר מאמר ד"ה החודש הזה לכם).

ח. (היו כמה אויפרופענישן בשבת זה, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א): די מאמרים פון לקו"ת זיינען דאך דעם אלטן רבי'נס מאמרים וואס דער צ"צ האט זיי מסדד געווען לפי פרשיות התורה. אין היינטיקע סדרה איז דא דער מאמר שוש תשיש. די שייכות פון דעם מאמר צו דער סדרה איז אין פשטות וויילע אין דעם מאמר רעדט זיך דער ענין פון איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, וואס דאס לערנט מען אפ פון דעם פסוק (שבפדשה זו) אשה כי תזריע וילדה זכר. און דאס רעדט זיך אין מאמר שוש תשיש אז דורך שמחה פועל'ט מען אז בכל האופנים זאל זיין א זכר.

און אזוי ווי אלע ענינים זיינען בהשגחה פרטית, איז אזוי ווי ס'איז פאראן די אויפרופענישן זאל זיין בשמחה, שוש תשיש, ווי דער לשון אין חסידות אויף שמחת חתונה איז: שמחה גדולה ביותר כמו שמחת חתונת בנו יחידו.

וואס באמת איז דאך דאס א שמחה אויך למעלה, ווארום

אויך נמשך ברכתו של הקב"ה - "ארבע הידות יהי' לכם" 140 - ניט נאר כנגד דער סכום פאר שנ"ג ימים, נאר כנגד דער סכום פאר שפ"ה ימים.

און אין דעם האט מען געגעבן יעדערן די ברירה - צי ער זאל געבן שפ"ה פרוטות, שפ"ה מנים, אדער שפ"ה דינרים, וכיו"ב, "איש כמתנת ידו כברכת ה' אליך אשר נתן לך" 141, ובהתאם לזה ווערט נמשך ברכתו של הקב"ה, "ארבע הידות יהי' לכם".

אזוי איז אויך רגיל בשמח"ת צו דערמאנען וועגן אן ענין בתורה - וועגן לערנען די שיעורי חת"ת, חומש תהלים ותניא. און כאטש אז מ'האט וועגן דעם שוין דערמאנט כו"כ פעמים, דארף מען דאס אויך דערמאנען בשעת מ'האלט באם סיום ההתוועדות פון שמח"ת און בא דער התחלה העבודה פון "ויעקב הלך לדרכו" במשך כל השנה כולה.

כט. ס'איז אויך נהוג זיך צו משתתף זיין אין דער "כנס תורה" דורך רעדן אן ענין בתורה, און דעם מאל וועט מען זיך אפשרעלן אויף צוויי ענינים, והבוחר יבחר כו'. און צוליב דער עייפות כו' - בקיצור עכ"פ:

לכל לראש, דער ערשטער ענין, בנוגע לשנה מעוברת:

דער ענין פון א שנה מעוברת איז צו אויסגלייכן דער חילוק צווישן שנת החמה און שנת הלבנה, ווי דער רמב"ם שרייבט 142 "וכמה יתירה שנת החמה על שנת הלבנה, קרוב מאחד עשר יום. לפיכך כשיתקבץ מן התוספת הזאת כמו שלושים יום או פחות מעט או יותר מעט, מוסיפין חודש אחד, ועושין אותה השנה שלשה עשר חודש, והיא הנקראת שנה מעוברת". און לסוף המחזור (י"ט שנה) גלייכן זיך אויס די שנות הלבנה מיט די שנות החמה ביז אז "לא ישאר ממנין ימי החמה בכל תשע עשרה שנה חוץ משעה אחת וארבע מאות ושמונים וחמשה חלקים" 143 לפי "תקופת שמואל" 144, אבער לפי "תקופת רב אדא" - "לא תמצא תוספת במחזור של י"ט שנה כלל" 145. וכמבואר בכמה ספרים דער ענין העיבור, ובפרטיות - אין הל' קידוש החודש להרמב"ם.

ובענין זה האט מען אנגעצייכנט אין דעם בריוו 146 אז "צע"ק לשון הרמב"ם ריש הל' קידה"ח: והשנים שאנו מחשבין הן שני החמה".

וואס איז דער "צע"ק"? לכל לראש - ווייל ס'איז דאך מבואר

(140) ויגש מז, כד. וראה לקו"ת שה"ש ו, סע"ד. כד, ריש ע"ד. (141) ס"פ ראה. (142) הל' קידוש החודש פ"א ה"ב. (143) שם פ"ו ה"י. (144) שם רפ"ט. (145) שם רפ"י. (146) דוא"ו תשרי (בהערה ד"ה ישראל מונין ללבנה) - נדפס לקמן ע' 631.

במדחז"ל 1475 דער חילוק צווישן אידן און אוה"ע, אז אוה"ע מונין לחמה און ישראל מונין ללבנה, במילא וואס איז די כוונה בלשון הרמב"ם "והשנים שאנו מחשבין הם שני החמה"?

די קשיא איז נאך שטארקער: לכאורה איז כלל ניטא קיין מציאות אז ישראל זאלן מונה זיין לחמה!

אפילו אין א שנה מעוברת וואס דעמולט איז מודגש אז אידן רעכענען זיך מיטן שנת החמה און דערפאר איז מען מוסיף א חודש העיבור (בכדי אויסגלייכן דעם חילוק צווישן שנות הלבנה און שנות החמה) - איז דאס זאך אויך ניט א שנת החמה, נאר א שנת הלבנה - י"ג חדשי הלבנה, שפ"ג, שפ"ד אדער שפ"ה יום, ניט שט"ה יום פון א שנת החמה. ואדרבה: די גאנצע טיבה פארוואס מ'מאכט א שנה מעוברת איז דוקא ווייל ישראל מונין ללבנה (ניט לחמה), והיות אז א שנת הלבנה איז (בערך) י"א יום ווייניקער ווי א שנת החמה, דערפאר דארף מען צוגעבן (יעדער עטלעכע יאר) א חודש העיבור בכדי אויסצוגלייכן שנת הלבנה מיט שנת החמה, אבער "אויסגלייכן" שנת הלבנה מיט שנת החמה מיינט דאך ניט מונין לחמה.

קומט אויס אז ישראל זיינען אלעמאל מחשב ניט קיין שנת החמה, שס"ה ימים, נאר חדשי הלבנה: בשנה פשוטה - י"ב חדשי הלבנה (שנ"ג, שנ"ד אדער שנ"ה יום), ובשנה מעוברת - י"ג חדשי הלבנה (שפ"ג, שפ"ד אדער שפ"ה יום).

במילא, אפילו אויב מ'זאל וועלן מפרש זיין כוונת דברי הרמב"ם "והשנים שאנו מחשבין הם שני החמה" אז אידן רעכענען זיך צוליב זייערע מועדים (חג הפסח - בזמן האביב וכו') ניט נאר מיט שנת הלבנה נאר אויך מיט שנת החמה, וואס בזה זיינען תלוי תקופות השנה (און מ'איז מוסיף א חודש העיבור צו אויסגלייכן שנת הלבנה מיט שנת החמה) - איז אבער ע"פ הידוע אויף וויפל דער רמב"ם איז מדייק בלשונן מסתבר צו זאגן אז "השנים שאנו מחשבין הם שני החמה" מיינט ניט נאר מצד דעם וואס מ'גלייכט אויס שנת הלבנה מיט שנת החמה, ווייל בפועל איז יעדער יאר בפ"ע - סיי א שנה פשוטה (של שנ"ג כו' יום), סיי א שנה מעוברת (של שפ"ג כו' יום) - ניט קיין שנת החמה (שס"ה יום), נאר א שנת הלבנה, כנ"ל. נאר ס'איז משמע מלשון הרמב"ם אז ער איז מחדש אז אידן זיינען טאקע מונה לחמה.

בלייבט די שאלה וואו געפינט מען בא אידן א מנין פארבונדן מיט שנת החמה?

(147) סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. מכילתא בא יב, ב.

[ראם האט קיין שייכות ניט מיטן לשון הידוע 148 "אין לעבנה שנה כלל, כאשר אין לשמש חודש כלל", אז מ'זאל זאגן אז דעריבער שרייבט דער רמב"ם "השנים שאנו מחשבים הם שני החמה", ווייל "אין לעבנה שנה כלל" - ווארום דער פירוש בזה איז אן אנדערער:

אז דער מושג פון "חודש" איז שייך נאר בלבנה, וויבאלד אז מידי חודש בחדשו הויבט זיך אן א נייער סיבוב העבנה און אור העבנה (ביחס לארץ) ווערט נתחדש, משא"כ אין חמה איז ניטא קיין נייער סיבוב וחידוש בכל חודש. דערפאר איז "אין לשמש חודש כלל"; ועד"ז לאידך - דער מושג פון "שנה" איז שייך דוקא לחמה, וויבאלד אז בכל שנה הויבט זיך אן א נייער סיבוב החמה, משא"כ די לבנה איז סיבובה מידי חודש בחדשו, און לאחרי ווי עס ענדיקן זיך י"ב סיבובים בי"ב חדשים, הויבט זיך אן א סיבוב י"ג וי"ד, א.א.וו., ניט אז לאחרי י"ב (אדער בשנה מעוברת - י"ג) סיבובי העבנה הויבט זיך אן א נייער ענין, א נייער יאר. דערפאר איז "אין לעבנה שנה כלל", נאר לחמה. דערפון איז מובן אז דאס האט קיין שייכות ניט מיט לשון הרמב"ם וועגן מנין השנים וואס אידן ציילן - "השנים שאנו מחשבים הם שני החמה".]

5. האט מען מעיר געווען בזה 149 פון חידושי הגרי"ז הלוי על הרמב"ם 150 (וואס איז געדרוקט אין ירושלים) וואס דארטן רעדט ער לכאורה וועגן דעם ענין:

ער איז דארטן מאריך בביאור פלוגתת רש"י והרמב"ם בהטעם אויף עיבור השנה על התקופה ועל האביב ועל פירות האילן - אז לדעת רש"י 151 איז דער טעם על ענין העיבור צוליב די מועדות, אז פסח זאל זיין בזמן האביב ("שמור את חודש האביב" 152), חג השבועות - בזמן הביכורים, סוכות - בזמן האסיף ("באסף מגרנך ומיקבך" 153);

משא"כ לדעת הרמב"ם איז ענין העיבור (בעיקר) "כדי שיהיו השנים שני החמה" 154, און תקופת אביב ופירות האילן איז א סימן המברר לזה (ניט א טעם), בלשון הרמב"ם 155 - "על שלשה סימנים מעברין את השנה כו'" (און ערשט ווייטער 154 שרייבט ער "ואלו הן הדברים שהן העיקר שמעברין בשבילן כדי שיהיו השנים שני החמה"). ד.ה. אז דער סיבה וטעם אויף עיבור איז ניט (נאר) צוליב דעם אז די מועדות זאלן זיין בתקופתם, נאר (בעיקר) "כדי שיהיו השנים

(148) ראב"ע בא שם. וראה ד"ה החודש תרנ"ד פ"ו (סה"מ תרנ"ד ע' קלו).

(149) הערות וביאורים - אהלי תורה גליון ג (רב) ס"א. (150) שם פ"ד ח"ז.

(151) ר"ה כ, א. (152) ראה סז, א. (153) שם, יג. (154) שם פ"ד ה"ד.

(155) שם ח"ב.

שני החמה" 156.

והנפק"מ לפועל - אויב מ'דארף מעבר זיין השנה נאר בכדי איר משווה זיין לשנת החמה (אדער צוליב די אנדערע טעמים וואס דער רמב"ם שרייבט¹⁵⁷), אפילו ווען עס זיינען ניטא די סימנים (אז די מועדות זאלן אויסקומען בתקופתם וכיו"ב): לויטן רמב"ם דארף מען זיך ניט רעכענען מיט די דריי סימנים אויב מ'האט די אנדערע טעמים לעיבור - צו משווה זיין השנה לשנת החמה (אדער די אנדערע טעמים). משא"כ לויט רש"י איז מען מעבר השנה נאר צוליב המועדות. ע"כ תוכן דבריו.

ועפ"ז האט מען געוואלט פארענטפערן לשון הרמב"ם "השנים שאנו מחשבין הם שני החמה".

אבער דאס האט קיין שייכות ניט לעניננו. אפילו מ'זאל זאגן אז עיבור איז א דין אין שנה בכלל (ניט נאר א דין במועדות), כדעת הרמב"ם - איז ניט דער פירוש בזה אז אידן זיינען מונה לחמה (כנ"ל), נאר מ'דארף צוגעבן א חודש העיבור בלויז בכדי צו משווה זיין שנת הלבנה לשנת החמה; משא"כ פון לשון הרמב"ם "השנים שאנו מחשבין הם שני החמה" איז משמע אז דער רמב"ם איז מחדש (ניט נאר אז עיבור איז א דין בשנה, נאר) אז אידן זיינען מונה לחמה - איז די שאלה וואו געפינט מען אז אידן זאלן מונה זיין לשנת החמה (שם"ה ימים)?

די עצם זאך אז ס'איז דא א שנת החמה, וואס האט שם"ה ימים און אז יעדער מענטש (אויך אידן) האט שם"ה גידים כנגד די שם"ה ימים - האט קיין שייכות ניט לעניננו, ווארום דא רעדט מען וועגן מנין השנים ע"י בני ישראל ("השנים שאנו מחשבין הם שני החמה"), איז אע"פ וואס ס'איז דא א מציאות פון שנת החמה וואס האט שם"ה ימים און גוף האדם האט שם"ה גידים כנגד די שם"ה ימים - פארענטפערט עס ניט לשון הרמב"ם אז "השנים שאנו מחשבין הן שני החמה", ווייל מ'געפינט לכאורה ניט אז אידן זאלן מונה זיין לחמה, שם"ה ימים.

לא. והתירוצ לזה - וואו מ'געפינט בתורה אז ישראל מונין לחמה:

די משנה 158 זאגט: "המוכר בית בבתי ערי חומה הרי זה גואל מיד וגואל כל שנים עשר חודש.. אין מונין שנה אלא משעה שמכר, שנאמר 159 עד מלאות לו שנה (לזה שהיתה אחוזה שלו 160). כשהוא

156) ראה לקו"ש חס"ו ס"ע 95 ואילך. חכ"ב ע' 231 ואילך. 157) שם ה"ה ואילך. 158) ערכין לא, רע"א. 159) בחר כה, ל. 160) פרש"י שם.

אומר תמימה, להביא את חודש העיבור (שאם היתה מעוברת אינה נחלטת עד שלשה עשר חודש¹⁶⁰), ולדעת רבי - "ליתן לו שנה ועיבורה", "בין בשנה פשוטה בין בשנה מעוברת נותנין לו שנת לבנה, וימים שיתרים שנת חמה על שנת לבנה (דהיינו) אחד עשר יום, שמהם אנו מעברים את השנה"¹⁶⁰.

זעט מען א דין בתורה וואו "השנים שאנו מחשבין הם שני החמה": מכירת בית בבתי ערי חומה, לדעת רבי, אז מונין "שנה ועיבורה", שנ"ד יום דשנת לבנה, און נאך י"א ימים יתרים פון א שנת החמה לגבי שנת הלבנה, ובסך הכל - שס"ה ימים, שנת החמה [ואע"פ אז אין א שנת חמה זיינען דא עטלעכע שעות מער ווי שס"ה יום - איז אבער אין מחשבין שעות].

אבער דאס איז נאך ניט מספיק, ווייל דער דין פון מכירת בית בבתי עיר החומה איז ניט קיין מצוה (ס'איז ניטא קיין חיוב צו פארקויפן אדער פודה זיין א בית), נאר אן ענין דרשות. דארף מען נאך געפינען אן ענין של מצוה וואו ישראל מונין ללבנה אויף וועלכער ס'זאל חל זיין "השנים שאנו מחשבין הם שני החמה".

האב איך זיך געכאפט אז מ'געפינט עס (בענין של מצוה) בפירוש בנוגע פטום הקטורת פון ביהמ"ק - ווי מ'זאגט בכל יום ויום¹⁶¹: "תנו רבנן פטום הקטורת כיצד, שלש מאות וששים ושמונה מנים היו בה, שלש מאות וששים וחמשה כמנין ימות החמה, ושלשה מנים יתרים כו'". זעט מען אן ענין של מצוה (קטורת דביהמ"ק) - ובכל שנה ושנה - וואו "מחשבין..שני חמה" כפשוטו.

ועד כדי כך איז גוגע אז די קטורת זאלן זיין "כמנין ימות החמה", אז צוליב דעם רעכנט מען זיך ניט מיט די אלע שוועריקייטן וואס קומען ארויס אלס א תוצאה מזה בנוגע "מותר הקטורת", כידוע אז דאס איז ניט קיין גלאטער דין, נאר אין דעם איז דא א גאנצער "טומל", אז דורך דעם וואס מ'האט געבראכט די קטורת "כמנין ימות החמה" האט מען געמוזט דערנאך פודה זיין די שיריים ומורידם מקודש לחול,

כמבואר במשנה¹⁶² והובא ברמב"ם¹⁶³: "מותר הקטורת" - "הנותר בכל שנה ושנה.. שאין לך שנה שאין בה מותר, שהקטורת היתה נעשית שס"ח מנים, שס"ה מנים כמנין שס"ה ימות החמה, וג' מנין שמהם כ"ג מכניס מלא חנפיו ביוה"כ, ולא היו נכנסין כולן

161) מכירתות י, סע"א. ירושלמי יומא פ"ד ה"ה. 162) שקלים פ"ד מ"ה.
כריתות שם. 163) סוף הל' שקלים.

בחנפיו, ועוד בכל שנה פשוטה הי' מותר, ששנה פשוטה ימי' שנ"ד¹⁶⁴, במילא בלייבן איבער י"א מנים יתרים, דער חילוק צווישן שנ"ד און שס"ה ימי החמה. פרעגט די משנה: "מותר הקטורת מה היו עושין בה", היות אז "אותו המותר לא הי' ראוי לשנה הבאה מניסן ואילך", וויבאלד אז דעמולט דארף מען ברענגען מתרומה חדשה¹⁶⁵.

אין אנדערע ווערטער: די תרומה חדשה ברענגט מען בהתחלת שנת הלבנה, בראש חודש ניסן (ראש השנה לתרומת שקלים), כמ"ש¹⁶⁶ "זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה - אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה כו"¹⁶⁷. ומבואר איינער פון די טעמים לזה, ווייל מ'קען ניט וויסן ווען ס'איז התחלת שנת החמה. מ'דארף אויף דעם לערנען תכונה און קענען וויסן ווען דער מזל ט'ה געפינט זיך במקום מסויים. משא"כ התחלת שנת הלבנה ווייסט יעדערער ווייל דאס איז תלוי אין די חדשים, און ווען עס ענדיקן זיך י"ב חדשים הויבט זיך אן א נייער יאָר. במילא נעמט מען תרומה חדשה פון התחלת שנת הלבנה ניט התחלת שנת החמה. און היות אז מ'גרייט צו קטורת פאר שס"ה ימים (כמנין ימי החמה), קומט אויס אז עס בלייבן י"א מנים יתרים (כנגד החילוק שבין שנ"ד ימי שנת הלבנה ושס"ה ימי החמה), דארף מען געפינען אן עצה וואס צו טאן מיטן "מותר".

און די משנה ענטפערט: "מפרישין ממנה שכר האומנין, ומחללין אותה על שכר האומנין, ונותנין אותה לאומנין בשכרן, וחוזרין ולקחין אותה מתרומה חדשה".

און לויט דעם קומט אויס אז בכל שנה ושנה האט זיך צונויפגעקליבן מער און מער "מותר" (בשנה ראשונה י"א מנים וג' מנים היתרים דיוהכ"פ, בשנה שני' ב' פעמים י"א מנים וג' מנים וכו') - דערביער איז "אחת לששים או לשבעים שנה היו מפטמין אותה לחצאין"¹⁶⁸.

און דער איינציקער טעם אויף אט דער גאנצער טירחא איז בכדי אז די פטום הקטורת זאל זיין "כמנין ימי החמה" - ס'איז ניטא קיין אנדער ביאור לזה.

און ניט קוקנדיק אויף די אלע טירחות וואס זיינען ארויסגעקומען דורך דעם וואס די פטום הקטורת איז געווען "כמנין ימי החמה" - אז מ'האט געמוזט דערפאר פודה זיין די שיריים.

¹⁶⁴ רע"ב, קרבן חעדה, תקלין חדתי (ועוד) שקלים שם. ¹⁶⁵ רש"י כריתות שם. מקומות שבהערה הקודמת. תויו"ט שקלים שם. ¹⁶⁶ פינחס כח. יד. ¹⁶⁷ ר"ה ז, א. ¹⁶⁸ כריתות שם, ריש ע"ב.

ומורידים מקודש לחול, לחלל אותה על שכר האומנין, וואס דאס אליין איז דאך א געוואלד, און דערנאך האט מען דאס געדארפט צוריקקויפן פון זיי, און אזוי חזר'ט זיך דאס איבער בכל שנה ושנה, און שוין בתחלת השנה האט מען געוואוסט אז עס וועט בלייבן "מותר" בסוף השנה, און מ'וועט האבן די אלע טירחות - אעפ"כ האט מען מפטם געווען די קטורת כמנין ימי החמה דוקא, וואס צוליב דעם דארף זיין (בלשון הרמב"ם) "מחשבינן..שני החמה" כפשוטו.

זעט מען דא אן ענין של מצוה וואו "השנים שאנו מחשבינן הם שני החמה", און ניט איין מאל אין דריי יאר וכיו"ב, נאר בכל שנה ושנה, בדוגמא ווי בשאר הענינים שישראל מונין ללבנה (נאר בנוגע למנין כימי החמה איז דאס פארבונדן מיט די קטורת בביהמ"ק).

ויש להאריך בכל זה, אבער מ'דארף דאך רעדן בקיצור*.

לב. ס'איז דא נאך אן ענין וואס מ'ווייל רעדן בקשר מיט קביעות שנה זו - אז יוהכ"פ חל להיות בשבת - עכ"פ בקיצור דקיצור:

בהל' יוהכ"פ 169 (ועד"ז בהל' שבת 170) שרייבט דער אלטער רבי: "מצות עשה מן התורה להוסיף מן החול על הקודש, בין בעיניו בין באיסור מלאכה, שנאמר 171 ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם, יכול יתענה בט' לחודש, ת"ל בערב, אי בערב יכול משתחשך, ת"ל בתשעה, הא כיצד, מתחיל ומתענה מבעוד יום, מכאן שמוסיפים מחול אל הקודש". און ער איז ממשיר: "אין די אלף יוהכ"כ, שבת מנין, ת"ל תשבתו, יו"ט מנין, ת"ל שבתכם, כל שבות שאתה שובת אתה מוסיף לה בין מלפני' בין מלאחרי'".

און דערנאך 172 איז ער מאריך בזמן התוספת, אז דאס איז קודם בין השמשות, אבער ס'איז ניטא קיין שיעור לזה, נאר ס'איז תלוי ברצון האדם: "ותוספת זה אין לו שיעור..רצה לעשות כולו תוספת (מתחלת השקיעה עד בין השמשות) עושה, רצה לעשות מקצתה עושה, ובלבד שיוסיף איהו זמן שיהי' ודאי מחול על הקודש", "ואם רוצה להקדים ולקבל עליו תוספת שבת מפלג המנחה כו' הרשות בידו כו'", עיי"ש.

וידוע אויך די שקו"ט וחילוקי דיעות בראשונים ואחרונים 173

(*) לשלימות הביאור - ראה לקו"ש פ' בא שנה זו ס"י ואילך.

169 (ר"ס תרח. 170) סרס"א ס"ד. 171 (אמור כג, לב. 172) חל יוהכ"פ שם ס"ב-ג. הל' שבת שם ס"ה. 173 (ראה שו"ח כללים מערכת חיו כלל נד. נו"כ הרמב"ם הל' שביבת עשור פ"א ח"ו. בהנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 58 הערה 20.